

FEKETE VONAT

A szemközti falon remegni kezdett a rosszul felfüggesztett óra. Mindig így kezdődött, aztán átterjedt az ablakokra, a távoli moraj zakatolássá erősödött, majd a fenyőfák takarásából csikorogva kivágódott a mozdony, nyomában a szerelvénnel. „A vágány mellett, kérem, vigyázzanak...” – mondta be a forgalmista. Néha teher-, néha személyvonat érkezett. Este pedig a sebes. A tízórás sebes száguldva jött, és hosszú, keserves fékezés-sel állt meg. A vonat eleje elért egészen az állatrakodóig. Aznap este is a sebesre vártam, más nem is igen volt arrafelé, amire olyan későn várhat-tam volna. Nálunk ugyanis a vonat volt minden. Jönni jött, még ha késett is, mert jönnie kellett. A templom órájához igazodtunk, de a vonat jelen-tette az állandóságot, onnan tudtuk, hogy nem szűnt meg az idő múlása.

– Csak a halál biztos, meg az esti sebes – ez volt apám szava járása. Ő maga is a MÁV-nál dolgozott, de rajta kívül a fél falu a vasútból élt. A többségük közvetlenül az állomáson, a forgalmi irodán, a pénztárban, oda-át a műhelyben vagy épp a büfében dolgozott.

Aznap mégse láttam közülük senkit. Még a kocsmá is bezárt, pedig nem volt ünnep vagy más kivételes alkalom. Egyedül a hidegre lehetett volna fogni, de azon a télen minden hétre jutott egy keményebb fagy. A jegypénz-tárnál lehúzták a rolót. Egy papíron az állt, hogy szíves megértésünket ké-rik, de a pénztár zárva tart. Megértettük. Én egyébként se utaztam sehová, csak vártam.

Visszaültem a középső padok egyikére, az ételesdobozaim mellé. Nem messze tőlem egy nyugdíjas korú néni foglalt helyet, a lábánál hatalmas szatyrok heverték. Az órát leste, hátha megiramodik. Néha egy-egy óvatlan mozdulattal felborította a szatyrokat, aztán lassan, mintha csak igazítana rajtuk, újra felállította őket. A váró előterében egy kávéautomata zümmö-gött, ami éjszakára már nem adott kávé.

Csendben váraoztunk. Amíg én az ablakból visszatükröződő képmá-somat bámultam, addig a néni a szatyrokkal volt elfoglalva. Egy idő után halk neszre lettem figyelmes, de nem tudtam, mi lehet az. Lassan, vánszo-rogva teltek a percek. Magamat néztem, aztán a falat, majd a nénikét. Lát-tam, hogy mozog a szája – valamit ismételt. Mikor a kávégép végre ki-kapcsolt, meghallottam, mit.

– Nem fog jönni. Nem fog az már jönni – így sóhajtozott. Nézttem, hogy hozzám beszél-e, de nem figyelt, se rám, se másra. Mikor hirtelen felharsant a MÁV-szignál, akkor pillantott fel – egyszerre fordultunk a doboz felé. Rövid sercegés után, megkésve jött belőle hang, mintha a forgalmista véletlenül tenyerelt volna a gombra. Komótosan megköszöörülte a torkát, úgy mondta be: „Sajnálattal értesítjük kedves utasainkat, hogy a Nyíregyháza felől érkező és Budapest Nyugati pályaudvarra továbbközlekedő sebesvonat érkezése műszaki okok miatt bizonytalan, a mai nap folyamán már nem várható.” Ezután zajos csend következett, végül bontotta a vonalat.

A bejelentés nyomán egy sóhajnyi úr támadt, majd a néni a fejét ingatva szedelőzködni kezdett. Vele együtt a remény maradéka is megindult hazafelé.

– Segítsek? – kérdeztem, mire annyit dünnyögött, hogy *Nemnemnem*, és kicsoszogott a váróból. A visszacsapódó üvegajtó hatalmas dörrenéssel zárult be mögöttem, még a kasszaüveg is beleremegett. A pénztárra kiragasztott papírt elengedte a ragasztó, szállingózva hullott le a földre.

Nyugtalanul néztem körül, valami fogódzót keresve, de csak firkákat találtam. A padba meg a lambériába karcolt szövegek egymásra rétegződtek, a sok név és rajz sajátos textúrát adott a berendezésnek. Hogy lefoglaljam magam, én is farigcsálni kezdtem. A bicskámmal véstem be a nagy, vastag vonalakat, hogy messziről is látszódjék. Kellemes érzés volt, ahogy a puha anyag megadta magát az acélnek. Még apám tanított meg rá, hogyan kell vele bánni. Ő adta nekem, megmutatta, hogy fogjam, mikor és mire használjam. Hát nem erre, gondoltam, de a rendeltetés nem minden – erre jutottam ott a fát gyalulva. A villanymozdonnyal hamar megvoltam, majd az áramszedőt húztam be hosszan a pad középső deszkáján. Jól sikerült – nyugtáztam, majd összecsuktam a zsebkésemet, és próbáltam magam elé képzelni a közelgő V63-as Ganz Gigant mozdonyt, a Gigit, ahogy apám becézte.

Nekünk is volt egy modellünk otthon, fent a padláson, egy festett terepasztallal. Tudtam, hogy a sebes csakis azzal jöhet, a pici szemű, sárga orrú mozdony húzza be minden éjjel. Szerettem a fura külsejét, a Bizmutnál ridegebb szögletességét. Erős gép volt, mifelénk a legerősebb, még a hangát is magam elé tudtam képzelni – ahogy a szellőztető-ventillátorok felpörögnek, és elindul a hatalmas szerkezet...

– Áll a jelző! – hallottam a hátam mögül. Pár pillanatba beletelt, mire a szavak jelentése eljutott hozzám.

– Tessék? – kérdeztem, és csak ekkor vettem észre, hogy a forgalmista áll mögöttem.

– Mondom... – kezdte a választ, közben lehajolt, hogy felvegye a földről a kinyomtatott tájékoztató papírt. – ...lehet indulni hazafelé, zárom a termet – mondta ellentmondást nem tűrő hangon. Az állomás három forgalmistája közül ő volt a legbarátságosabb alak.

Bólintottam, de nem mozdultam. Ő sem. Elővett egy doboz cigit, és ráérisen kivett belőle egy szálat. Az ujjai közt forgatta egy darabig, majd hirtelen közelebb hajolt, úgy dörrent rám.

– Mi van, süket vagy? A járat KIESETT! Lehet hazamenni! – ahogy a szavakat kiköpte, megcsapott a lehelete. Keserű szaga volt. Gyomorkeserű. A bicskát a zsebre dugott kezemben tartottam. Megszorítottam.

– De... – szóltam volna, amikor rájöttem, hogy egyedül vagyok. – Az apám is rajta van.

– Az apád? Te a Jávor fia vagy?

– Nem, a Filepé.

– A Filepé? – nézett rám elkerekedő szemekkel. – Ma is dolgozik?

– Ilyenkor már nem kéne neki.

– Szerintem se. Egyáltalán nem kéne... – morogta a bajsza alatt, majd egy gondolatnyi szünet után újra megszólalt. – Most, hogy jobban belegondolok, nekem azt mondta, hogy ma hamarabb végez. Csak 8-ig volt, biztos már otthon vár téged. Hazament egy korábbival, vagy elvitte valamelyik autós.

– Enni hoztam neki.

– Akkor igyekezz, vidd neki haza! – mondta a dobozokra pillantva, de én nem mentem sehová. Erre megint elkomorult az arca. Vártam, hogy mikor fog elcsattanni az a pofon, de végül – talán apám miatt – szó nélkül sarkon fordult. Csak a peronok felé vezető ajtóból kiáltott vissza:

– Apádra várhatsz! De akkor szépen megvárod odakint! – mondta, és ahogy kiment, egy mozdulattal ráfordította a kulcsot. Ijedten ugrottam fel a helyemről, aztán rájöttem, hogy a túlsó bejárat még nyitva van.

– Indulj már! – parancsolta az üvegen túlról, és rágyújtott. Jól láttam az alakját, a cigaretta vége néha felizzott a kezében, majd tett egy újabb kört. Végig ott maradt pár méterre tőlem. Nem szólt többet, de szemmel tartott, néha a karóráját is megkocogtatta. Pedig lett volna még időm, a váróterem csak éjfélkor zárt. A faliújságra is kiragasztották, mint valami házirendet. Ahogy fel-alá sétáltam, közelebb mentem a papírhoz, hogy el tudjam ol-

vasni. Addig fel se tűnt, hogy a táblát megpiszkálták: eredetileg 12-es szerepelt rajta, de valaki tollal áthúzta, és egy 10-est firkantott fölé.

– Bizony! – dörmögte az alak. Szájában a parázs fel-le járt, ahogy bölögetett.

Aztán az egyik slukknál, azzal a lendülettel, ahogy beleszívott, lekapcsolódott fölöttem a villany, én meg ott maradtam a sötétben. A ragyogó, havas táj hátulról megvilágította a vasutast, aki a kezével ellenzőt formálva nézett be az ablakon. Így álltunk, néhány centire egymástól, amikor a hangszóró váratlanul bekapcsolt, és egy kedélyes hang bejelentkezett rajta: „Kérjük kedves vasutasainkat, hogy vasutas társaik érdekében a pofájukat fogják be” – a hang egyáltalán nem tűnt ismerősnek. A forgalmista ijedten az iroda felé nézett, a cigi kiesett a szájából, ahogy elrohant. – „A nyitott pofa balesetveszélyt okozhat” – folytatta az idegen, majd erősödő dobogás és ajtónyitás hangja hallatszott, végül recsegve bontották a vonalat.

* * *

Nem értettem, mi történik, de jobbnak láttam hazamenni. Pedig féltem elindulni, tovább mégsem volt maradásom. Haza kellett jutnom, hogy kiderüljön, igaz-e, amit a bajszos mondott. Sietve hagytam el a várót, és indultam meg visszaafelé az állomáshoz vezető úton.

Már majdnem a főútnál jártam, amikor az állomás felől éles, elnyújtott csikorgás hasított az éjszakába. Felismertem a hangot: a V63-as volt az, a mozdony fékezni próbált. Acél feszült acélnak odaát, valahol a sorompó környékén. Tülköltek is, de az idegtépő sikoltás mindennél hangosabb volt. Hosszú másodpercekig kitartott ez a pokoli zaj, majd egy hatalmas csattanás félbeszakította. Talán még a föld is megremegett alattam, akkora ereje volt. Mellettem a fákról aláhullott néhány hópehely.

A robaj visszhangja még ott remegett a levegőben, amikor újabb hangzavar támadt. Egy fémes csattanással kezdődött, ami előbb csak elvétve ismétlődött meg, aztán egyre rövidebb időközönként, újra és újra lecsapott valami. A kopácsolás erősödő hangja minden egyebet túlharsogott, pedig a dübörgő, nehéz csattanások közé ekkor már üvegcsörömpölés is vegyült.

Óvatosan indultam el a hangzavar felé. Vártam, hogy a szirénák megszólaljanak, izgatottan kiabáló falusiakra számítottam, ehhez képest szemernyi mozgolódás sem támadt. Sőt, mintha az addig égve hagyott villanyokat is leoltották volna.

A távoli lárma fokozódott, a csapások sűrűsödtek, már nem lehetett elkülöníteni őket, se számontartani. Aztán a ritmus hirtelen megtört, a hangok ritkábbá váltak, és megváltoztak. A fák mögött valami pislákolni kezdett, és ráncigált egyre közelebb magához.

A parkolóhoz érve férfiak egy csoportját láttam mozgolódni. Ahogy kiértek az aszfalra, a lámpafényt gondosan kerülve, szó nélkül különváltak, majd a kertek alatt meg a földutakon szétszéledtek.

Messze a fák fölött sűrű, fekete füst gomolygott, lehetett látni, ahogy elválik a sötétkék égbolttól. Néha elpukkant valami, az olvadó műanyagra jellemző füttyök ropogtak, én pedig ügyelve arra, hogy észrevétlen maradjak, követtem őket. A biciklitárolót megkerülve a régi váltóház felé indultam. Az egyik omladozó melléképületnél jártam, amikor hirtelen megjelent egy alak, és a fenyősor alsó ágait széthajtva kilépett a fényre. A forgalmista volt az. Furcsa, imbolygó mozgását elsőre nem értettem, aztán megláttam, hogy valami súlyos holmit cipel. Nehézkesen vonszolta maga után, majd nekifeszült, és belökte egy fa alá. Mint egy óvatlan kutya, alig pár maréknyi fagyott havat kapart rá. Amint eltűnt, odamentem.

Egy kétkezes kalapács hevert a földön. Lehajoltam, hogy megnézzem, de a mozdulat félbemaradt. A szemem sarkából vettem észre a fenyőágakon túl pislákoló fényt, a hangok és a szagok késve jutottak el hozzám. Felemeltem a fejemet, és kibújtam a lombok árnyékából. Odaát eltűnt a leheletem. Mire visszatért, elengedtem az ágakat, és futni kezdtem.

* * *

Nem kellett egészen a sorompóig mennem, az állomáshoz közelebb, de az első váltón túl, ahol a tehervonatok is lecsatlakoztak, ott rostokolt. Sűrű lábnyomok vezettek arra minden irányból. A szerelvény hátulja még lángolt, mikor odaértem, de a mozdony addigra teljesen kiégett, a szénfeketé acéltest körül a forró levegő messzire repítette a pernyét.

Kitépett ülések, leszaggatott csomagtartórácsok, kitört ajtó- és ablakkeretek heverték szanaszét. A mozdony orrának sérülései mutatták, hol törte át a farönkökből, homokzsákokból és építési törmelékből állított torlaszt. Hátul, a mozdony mögött a kocsik egymásba csúsztak. Talán három lehetett, de legfeljebb kettőnek tűnt, a szerelvény vége délibábként hullámozott a levegőben. Elindultam felé.

Olyan közel merészkedtem, hogy a forróság égette az arcomat, ám ekkor egy leszakadó ajtó hirtelen megállított: víz csapott fel alá. Lenézve, a

sínek mentén egy széles, egybefüggő vértócsát vettem észre. Nem akartam, mégis belebámultam. Vártam, hogy valahol egy test vagy bármilyen emberi testrészt törje meg a sima víztükröt, de csak a vonat képe lebegett benne, vörösre festve és megkettőzve a látványt, amit egy-egy lehulló olaj- vagy vizeletcsepp időnként zavarossá tett. Megértettem, hogy csak egy nyavalyás rozsdáátfolyás az. Mentem tovább, körüljártam a vagonokat, félresöpörtem a havat ott, ahol reméltem alatta valamit.

A mozdonyt hagytam a végére. Az ablakok betörve, az ajtó is félig, alapítottam meg. Lélegzetvisszafojtva léptem közelebb, lábujjhegyre álltam, úgy néztem be a fülkébe: se vért, se emberi alakot nem láttam odabent. Felélegettem. Pár pillanattal később már a sáros havat fürkésztem a gép körül, hátha találok valami nyomot.

Megkerültem a mozdonyt négyszer, ötször, tízszer, de semmi. Semmit se találtam, amiből reményt fabrikálhattam volna. Zsebre dugtam az átfagyott, remegő kezemet, és a mozdonyt bámultam – a gépet, amit apám huszonöt éven keresztül hűségeseen vezetett.

Távoli szirénák hangjára eszméltem. A határ felől autó érkezett, nagyot farolva parkolt le a kukoricaföld mellé. Batyus cigányok pattantak ki a fehér Ladából, lekapták a madzagot a csomagtartóról, és elkezdték kirámolni a szerszámokat. Többet nem is láttam belőlük, inkább elindultam – immár végleg – hazafelé.

* * *

Arra mentem, amerre még soha. Eldugott kis utcákon, salakkal felszórt földutakon jártam, abban reménykedve, hogy a válasz ott lesz egy idegen kapualjban. Hátha ők már tudják, amit én még nem. Bár azt se bántam volna, ha találkozom apám egyik cimborájával, aki részeg (mind részegek már olyankor), de nem sír, hanem énekel – ilyenekről képzelegtem.

A főtérré érve alig láttam valamit, se az utcán, se a házakban nem égtek a lámpák, csak egy-két magasított oszlop tetejéről szórták a fényt, megvilágítva a banképület viharvert tömbjét. Sehol egy lélek, pedig nagy volt a forgalom, de az éjszakai portyázókat csak sejteni lehetett – ott egy elfojtott kurjantás, amott masírozó bakancsok kopogása. Hallottam, hogy járják az utcákat, messze, a vegyesboltnál macskaszemként villant a gyufa, üveg repedt, vagy talán tört is, nem mentem közelebb, hogy megnézzem.

Szinte megkönnyebbültem, mikor végre hazaértem. A kapukulcs a helyén volt, félig ráfordítva, ahogy hagytam. A kerítéslécek közt benyúlva ki

tudtam nyitni. Nehezen, csikorogva fordult a kulcs, mégsem gyulladt fény odabent. Végigsétáltam a járdán, majd a tornácra érve megpróbáltam bemenni, de nem sikerült. Hiába erőlködtem, mintha belülről azt is ráfordították volna. A szívem egyre hangosabban vert, óvatosan bekopogtattam az ablakon. Semmi. Kopogtattam még egyszer, és igyekeztem felidézni, hogy becsukhattam-e rosszul az ajtót. A kulcsot visszatettem, és tovább próbáltam. Ha szorult, a kilincset is lenyomtam. Ahogy feszegettem, egyszer csak kivágódott az ajtó, és apám állt mögötte, de úgy állt ott a sötétben, mint valami kísértet. Szó nélkül berántott a házba, majd egy mozdulattal behúzta az ajtót, és ráfordította a kulcsot. Mielőtt megölelhettem volna, felpofozott.

– Máskor gyere haza *hamarabb!* – ennyit mondott, és megigazította a sötétítőt. Szipogva, hitetlenül bámultam rá, mire lecsitított, és beljebb terelt. A nappali is el volt függönyözve, a redőnyök lehúzva, csak a kislámpa égett, és halkán szólt a rádió. Alig értünk be, ő máris aludni küldött. Azt mondta, vagyis inkább *suttogta*, hogy csendesen legyek, ne kapcsoljak villanyt, és fürödjek gyertyával. Ki is készített egyet.

Fürdés után, mikor már horkolt, kiszöktem, hogy behozzam az ajtóban hagyott kulcsot – akkor találtam meg: hiába akasztotta a falba, és takarta le ponyvával, kilógott alóla a csákány szétvert, deformálódott feje.

Visszafelé menet nem álltam meg a szobámnál, mentem tovább, egyenesen a padlásra. A lépteim súlya alatt recsegték a lépcsőfokok, de nem érdekelt. Fent a villanyozdony a beállóban pihent. Ott virított az elején a típuszám, fehér, bumfordi számjegyekkel írták fel rá. Végig olvasható maradt, még azután is, hogy rátapostam, hogy páros lábbal ugráltam rajta, és közben keservesen zokogtam.